

ABONAMENTUL

Num. an . . . 24 Cor.
 Num. sem. an . . . 12 "
 Num. trim. . . . 3 "

Anul de Duminică
 Num. an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 zi 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Manuscripte nu se în-
 polază.

Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Părerile a trei fruntași.

(*) În politică mai ales, faptele se 'nlanțesc. Increderea dintre Coroană și coaliție a adus după sine proiectul lui Andrassy care tinde să ne scurteze în drepturile naționale. Văzându-ne în primejdie, noi românii ne-am gândit îndată la mijloacele de apărare, întâi de toate la *adunarea mare a națiunii*. Frații de dincolo și-au îndreptat și ei, mai mult ca oricând, privirile înspre noi. Ziarele lor toate scriu cu dragoste și îngrijorare despre noi. Și mai înainte de toate au căutat să afle părerile fruntașilor noștri naționali.

Astfel am putut să cetim în săptămâna trecută părerile I. P. S. Sale mitropolitului Ioan Meșianu, ale dlor Dr. Al. Mocsonyi și Partenie Cosma.

Într-o privință toți trei au aceeași părere: proiectul lui Andrassy e o mare primejdie pentru români; apărarea cea mai bărbătească și mai bine cumpenită se impune ca o supremă datorință.

În ce privește convocarea marelui adunări d'asemeni toți trei au cam aceleași părerii: dlul Mocsonyi și Cosma nu află că ar avea vre-un rost convocarea acestei adunări, care ar rămâne o simplă demonstrație. I. P. S. Sa mitropolitul dela Sibiu crede d'asemeni că am putea rămâne și fără această adunare, dar *dacă* în sfârșit se va convoca și *dacă* guvernul va încuviința ținerea adunării acesteia și *dacă* li va îngădui sănătatea, bătrânul mitropolit va lua parte.

Constatăm, că »Telegraful Român«, foaia mitropolitană, a fost d'o părere cu noi și cu toate celelalte ziare naționale: *să se convoace adică o mare adunare națională*, fără să ne întrebăm întâi dacă guvernul va încuviința ori nu ținerea ei. Am fi dorit dar să auzim că și I. P. S. Sa mitropolitul așa zice și în nici un caz să nu admită, că guvernul poate să interzică unui popor de *trei milioane* ca în pervazul legii să se adune și să și spună cuvântul într'o afacere care privește cele mai de căpetenie drepturi și însuși viitorul, existența poporului român.

Înalt P. S. Sa zice că și la 1848 guvernul numai așa a încuviințat adunarea dela 3/15 Maiu la Blaj, că mitropolitul dela Blaj și episcopul Șaguna au luat răspunderea. Desigur că nu s'ar încumeta să susțină însă că cei doi mari prelați numai așa ar fi aprobat convocarea dacă întâi se învoiește guvernul. Când e vorba de a se croi o nouă soarte, n'avem să întrebăm ce zice guvernul ci *ce trebuie să facem!* Și să luptăm toți și din răspuțeri să înlăturăm toate greutățile și să facem ceea ce credem că este înspre binele național.

Înaltul prelat zice însă că neamul românesc și-a spus deja cuvântul: în multele

adunări ținute la sate și în orașe, iar când va fi la ordinea zilei proiectul lui Andrassy, o să vorbească în dietă deputații, iar în Camera magnaților — episcopii și mitropoliții noștri.

Să ne ierte, dar mentalitatea aceasta nu o putem primi. Și anume din două motive. Întâi: primind o, ar însemna că nația românească lasă totul în grija deputaților și a prelaților. A doua: pentru că, așa știm, chiar deputații doresc ținerea unei mărețe adunări populare, care ar contribui să dea încă o și mai mare autoritate glasului lor în dietă, unde ar vorbi stând pe un temelu larg și tare: conform hotărârii nu a unui cerc electoral ori a clubului, ci a *întregii națiuni*.

Să fim apoi sinceri: am putea oare noi să lăsăm întreaga cauză națională numai în sarcina deputaților și în grija prelaților? Dar deputații nici nu vor să și azume atâta responsabilitate, ci conform principiilor democratice ce profesază, țin să fie consultată nația întreagă. Dintre prelați unii, suntem siguri, nici nu vor îndrăzni să ia cuvântul și să combată guvernul; alții vor vorbi cu circumspecțiunea ce ei cred că este un colorar al toiagului ce poartă; unul ori altul poate apoi să fie reținut acasă de boală ori de bătrânețe; un scaun episcopesc: cine știe cât va fi ținut neîndeplinit!

Să trecem la părerile dlui Mocsonyi. D-sa, consecvent trecutului său, nu e prietenul conferențelor ori a adunărilor populare. Aceasta pentru cuvânt că nu i-se pare că adunările naționale pot să aibă urmări *practice*, ci ne alegem numai cu simple manifestări.

De principiul acesta s'a călăuzit și la 1892, când s'a declarat împotriva mergerii cu Memorandumul. Tot în numele acestui principiu a refuzat la 1894 să figureze ca apărător al comitetului național tras la bara judecării din Cluj.

Proiectul lui Andrassy n'a contribuit cu nimic să și schimbe părerile cardinale de cari s'a condus o viață întreagă.

Este însă de părere, cum suntem toți, să ne apărăm împotriva pornirilor dușmănoase șoviniste, ceea ce numai așa crede cu putință, dacă întâi prin *întărirea economică și culturală* vom ajunge *factor* în stat, ceea ce acum nu suntem încă, fiind săraci și inculți.

Oare la 1848 am fost mai bogați și cu o pleiadă mai mare de cărturari și institute culturale?

Dacă erau să aștepte părinții și străbunii noștri pornirea luptei până vom fi toți latifundiari, cu moșii întinse, cum este familia Mocsonyi și cu doctorat, cum este dnul Alexandru Mocsonyi, nu știm zeu ce se alegea din noi!

Da, subscriem cu amândouă mâinile cuvintele înțelepte ale dlui Al. Mocsonyi de-

spre însemnătatea întăririi pe teren *economic și cultural*. Înțelepciunea aceasta nu este însă ceva nou, ci e ceva în sângele întregului popor, căci toți am vrea să fim bogați și luminați.

Cu dnul Cosma terminăm mai iute. D-sa face politică reală. N'a avut vreme să ce-tească proiectul lui Andrassy, căci tocmai pe vremea aceea eră prin București, la adunarea »Muntelui de pietate« (casa unde se dau bani pe zălog). Știe însă din jurnale că primejdia e mare, dar ea nu se poate înlătura nici prin adunarea națională dela noi, după cum nu ne pot ajuta nici meetingurile din România; »nu numai că nu ne folosesc, dar dincontră ne agravează situațiunea«.

Concluzia ar fi: noi să nu ținem adunarea și nici frații de dincolo să nu se mai frământa!

În privința Curții din Viena, dl Cosma o ia de departe, acuzându-o de perfidie deja pentru cele săvârșite înainte cu două sute de ani, când ne-a nenorocit împărțindu-ne în uniți și neuniți, așa că prelații celor două biserici nu se înțeleg aproape în nimic și chiar la acțiunea ce contemplăm »numai în acel caz ar merge împreună prelații uniți cu cei ortodoxi, când întrunirea unei asemenea adunări ar fi în interesul guvernului«.

Cam aspru dl Cosma, dar în sfârșit trebuie să recunoaștem că d-sa întotdeauna a avut curajul opiniilor sale, pe care le-a și spus, fără considerare dacă alții îl laudă ori îl desaproabă.

Un singur lucru ne miră: d-sa zice că »*Națiunea română* după lege în Ungaria nu există«, deci nu crede să ni-se dea concesiune pentru »ținerea unei mari adunări a națiunii române«, după cum nu crede nici aceea ca »prelații români să se pună în fruntea unei asemenea adunări«.

Vom vedea. Acî nu ne propunem să discutăm pe larg părerile numiților fruntași, ci numai le înregistrăm, ca poporul, masa cea mare a românimeii să fie bine informată, în toate privințele, ca astfel când va lua hotărârile sale să judece în cunoștință de cauză.

Românii din Bucovina decorați. Cu ocaziunea jubileului imperial austriac mitropolitul român din Cernăuți, arhiepiscopul Vladimir de Repta a fost numit consilier intim al împăratului. Arhimandritul de Cernăuți, Miron Gălinescu, a fost decorat cu ordinul Francisc Iosif cu gradul de comandor.

Deputatul baron Hormuzaki și profesorul Popovici, dela Universitatea din Cernăuți, au fost decorați cu ordinul coroanei de fier clasa a treia. Protopopul Beraru a fost numit cavaler al ordinului Francisc Iosif.

Unde ni-se prăbușesc pereții?

— *id.* — Situația de azi a școlilor noastre a fost discutată atât de mult, încât pare că ar fi o adevărată încercare zadarnică a căuta să așezi ceva nou. Și ce, anume? Greutățile pe cari ni-le face guvernul și toți acei trespăduși flămânzi — corbi ce se rotesc oroncănind împrejurul unor presupuse cadavre, — care taie și răd cinic în numele acestui regim păcătos? Sărăcia noastră marinimoasă, mântuitoare totuși a atâtor modeste clădiri dătătoare de lumină și nădejdi? Lipsa de interes — nu oficios — ci cald, descoperitor de izvoare de câștig nouă, un interes care să topească bruma unei răceli de pe inima amorțită, în unele locuri, a țărânului nostru? O, dar s'au spus toate acestea, s'au scris răspunsurile la atâtea grele întrebări încât nu le-ar putea încăpea o sută de coloane ale ziarului acestuia, s'au descris așa de mult înfățișarea, interiorul școlii, încât o școală fotografiată s'ar putea recunoaște fără inscripție.

Și, totuși, încă n'am văzut tabloul cel mai adevărat, n'am cîntat povestea cea mai neîmpodobită a școlii românești din țara aceasta. Vreau să le dau eu, acum, în calori naturale, în cuvinte simple. Să nu credeți, rogu-vă, că e vre-o schiță, vre-o nuață, — va fi numai realitatea brută, faptele unor oameni cari se pot arăta cu degetul — mulți li arată chiar, — un dureros crîmpeu al vieții noastre școlare dela începutul veacului al XX-lea.

Un sat de frunte, cu la patru sute de fumuri, cu preot deplin calificat, dar cam bătrân, cam cu apucături cum și-au găsit expresia în literatura noastră în „Crâșma lui Moș-Precu“ de Sadoveanu. Învățători sunt doi, — adică ar trebui să fie, dar de fapt e numai unul și sunt numiți trei. Cum vedeți, o situație încurcată, a cărei explicație e și ea foarte ciudată: La examenul de anul trecut învățătorul al doilea spune, așa vorbind cu comitetul parohial, că nu mai rămâne. Dimisia însă, după lege, nu și-o ia înaintează.

Oamenii, cer, astfel, dela Consistor să li-se trimită un absolvent al cursului de dascălie, fără calificare, care eră de aici, din sat. Consistorul se învoiește și — târgu i gata.

Vine toamna, s'apropie timpul înscrierilor la școală. Băieții de bună voie nu merg, părinții, nesiliți, nu-i indeamnă, preotul își vede de grijile lui trușești atât de puțin compatibile cu căranțelea părului ce i-se rărește, învățătorul al doilea umblă prin „țara lui“ după vr'un post, cel fără de calificare ține Sfinției Sale hangul — doar adevăratul dascăl — cel primar — se dă în vînt ca să poată începe prelegerile. Iar membrii comi-

tetului parohial, fără orientare sigură, fără să poată îndupleca pe preot să cheme vr'o ședință, afățuesc pe nimerite unul una, altul alta, și astfel, cu cinci-șase săptămâni mai târziu decât ar trebui, se începe anul școlar.

Propune în două sale, numai învățătorul primar. Pentru că cel de al doilea este încă în căutarea aceleiași post unde va mai aproape de părinții lui, iar cel de sat nu se îndură să părăsească dulcea căldură cu vin și cu cântece și glume în doi peri, dela popa. Iar în vremea aceasta află inspectorul reșed de școli despre toată treaba, — și interzice absolventului de pedagogie, care nu și-a luat examenul de calificare, să intre în școală. Și stau bieții copilași din cl. I și II. Îngrijiiți de anul din a VI-a clasă, până isprăvește „domna învățător dincolo, c'apoi vine și la noi“, când li ajunge aceeași soartă pe ceilalți.

Oamenii povestesc acum despre Consistor și despre inspector, „că oare care-i domu mai mare, care va birui“ în lupta începută fără nioi un rost și îndreptățire, se întâlnește pe la oșpețele bogale cu preotul, — și vremea trese. Apoi, într-o dimineață zăpada acopere totul, albește pe hotare, pe păduri, și frugal zugrăvește flori pe ferestrele școlii.

Vin băieții vineți de frig și cu lacrimile prelingându-se pe obraji. Dar lemne pentru foc nu sunt, — și prelegerile se interup până când se va mai domoli vremea, sau vor face rost de lemne. Iar învățătorul umblă, cu câte două rânduri de haine pe el, pela unul și pela altul, să-i zorească să facă ceva. Și pe când se reîncep lecțiile, e aproape Crăciunul cu vacanțele lui.

O, dar e atât de disgustător să însiri toate micile mizerii cari învrăstează viața de un an a școlii noastre românești. Cum urmează intrigile puse la cale de păcătoșii fără conștiință contra celor ce le tulbură letargica odihnă, pe urmă nepriceperea părinților când își opresc pruncii să-i trimită cu mieii sau să le ajute la brazdă. Apoi iar vr'o pauză de câteva săptămâni și — examenul. Atunci se arată și barba roșcată ori sură a dlui protopop, care n'a avut până acum ochi să vadă nici urechi să audă, fiindcă nu se deschidea nici o pungă în fața lui. Și acum e prilejul binevenit pentru câteva fraze late și pentru câteva aspre dojene cari nu nimeresc de obiceiul persoana vrednică de ele. E disgustător!..

Aici se dărâmă peste capetele noastre păreții din Dorozma! Aranjarea afacerilor noastre interne după creșterii pe cari li plătim de kilometru dlui protopop, somnolența turmentată a atâtoro dintre preoți, uluiala în care se află o parte a învățătorimii noastre, dibuirea și lipsa de energie, caracteristice acțiunii consistoarelor, — aceștia

sunt păreții cari vor îngropa cu surparea lor pe copiii noștri. Aici clădiți din nou, voi toți cu puteți — căci zidurile celelalte încă nu ni se năruie...

Discursul dlui deputat I. Maniu

rostit în ședința dela 28 Noemvrie a Camerei.

(Urmare și fine).

La noi la periferii, dreptul de intrare este pus la absoluta discreție a micilor oficiali administrativi, cari sunt și ei mânați în direcție reacționară a guvernului. Neamărate adunări sunt interzise pe motive într'adevăr ridicole. Nu amintesc de astădată acel mare gravamen al nostru, care cu toate ocaziunile trebuie să-l accentuăm — că nu ni-se permite organizarea politică pe bază națională, ci amintesc numai aceea, că spre pildă acum în timpul din urmă în chestia volului universal convocându-se mai multe adunări ca de obicei, nu există pretext, care să nu-l folosit în scopul de a nu permite adunare învânată. Un copil bolnav în comună eră motiv de ajuns pentru a declara, că este epidemie în sat și prin urmare nu se poate permite adunarea. Alt-unde va nu s'a permis adunarea fiindcă a fost convocată pe zi de Duminec, alt-unde va, ca spre pildă în Uioara nu s'a permis adunarea prin decizia pretorial Nr. 3711/900 pe lângă motivarea, că în cercul pretorial al Uioarei, opinia publică e liniștită, publicul nu se interesează de chestiunile politice actuale (Șgomot și contrașiberi).

Președintele. Rog liniște!

Iulu Maniu: Citez aproape decizia, care mai zice și aceea, considerând, că cu ocaziunea acestor fel de adunări oratorii agită poporul, și pretore nu simte lipsă ca acești agitatori să ture, ostășenii astfel pașnici.

Oarotă cameră! Aceasta poate fi o glumă bună, poate fi aceasta și un prilej, ca să vă folosiți de obiceiul d-lor voastre, de a desconsidera cazurile concrete, la cari ne provocăm; dacă tot vom considera acest fapt, ca bărbați cari suntem chemați să contribuim la dezvoltarea politică a țării și să apărăm drepturile cardinale cetățenești, atunci trebuie să ne întristeze văzând, că să poate găsi în țară un oficial, care prețuește așa puțin drepturile cetățenilor. D-voastră cari sunteți acum în majoritate trebuie să nu uitați, că dacă li comiteți aceste nedreptăți față de noi, poate veni vremea, când vă veți gândi cu adânc regret la aceste întâmplări.

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

Nuvelele lui Slavici.

(*) Pentru noi, cei cari ne-am făcut studiile înainte cu treizeci ani, prima și cea mai atrăgătoare lectură au fost nuvelele lui Slavici. Le-am citit în „Convorbiri Literare“, cei mai mulți însă reproduse în călindare și toți am văzut cu deosebită satisfacție traducerea lor în reviste literare germane și în biblioteca Reclam din Lipsa.

Popa Tanda, Budulea Taichii, Moara cu noroc, Scormon sunt nume cunoscut azi tuturor cărturarilor dela noi. Întâiul volum de nuvele ale literatului nostru Slavici a fost o revelație nu numai pentru viața literară săracă dela noi, dar chiar și în București. Iar după ce la 1884 Slavici se întoarce în Ardeal, a continuat rodnică sa activitate literară, dându-ne o limbă aleasă, populară nu numai în nuvelele ce publica în foia „Tribunei“ (iar după aceea le scoate în volum) ci și în articolele politice și istorice publicate în organul național dela Sibiu. Așa, că dacă în istoria literaturii române Slavici și-a fixat un loc de frunte, îndoit de însemnat este rolul ce-l are în viața noastră, a românilor din statul ungar... El a tras o brazdă nouă nu

numai în ce privește literatura, dar are netăgăduit merit de a fi inspirat atunci o pleiadă istreagă de scriitori dela noi, cari toți au fost influențați, povățuiți și ajutați de dânsul. În decursul acestor treizeci ani din urmă nu este nici un scriitor care să fi avut asupra vieții noastre culturale un efect atât de covârșitor.

Grație institutului de editură „Minerva“ din București, azi avem în două volume elegante și ieftine (1 leu și 50 bani unul!) toate nuvelele scrise de Slavici, în ordine cronologică.

În primul volum avem nuvelele „Popa Tanda“, „Scormon“, „La crucea din sat“, „Gura Satului“, „Budulea Taichii“, „Bobocel“ și „Vecinii“ I și II“. În al doilea volum „O viață pierdută“, „Moara cu noroc“, „Norocul și Comoara“.

Lucrări literare mai de valoare, tipărite mai elegante și cu preț mai ieftin nu cunoaștem. Li-se înlesnește astfel tuturor cărturarilor români, chiar și celui din urmă țăran (căci o coroană și jumătate dă orice țăran pentru o carte bună) să și procure aceste perle ale literaturii noastre populare.

Preoții, învățătorii și toți fruntașii noștri dela sate vor săvârși deci o acțiune însemnată culturală dacă ei însiși nu numai își vor procura aceste volume, ci mai presus de toate le vor comanda fie pentru a le vinde, fie pentru a le dărui tinerii.

rimei. Îndeosebi să fie procurate de toate bibliotecile populare și protopopii să le cumpere și să le împartă atât când se duc în vizitațiuni canonice și administrative pe la sate, cât mai ales cu prilejul examenelor.

Poate stăpânirea să împartă cu vagoanele fâțuicile scrise de niște jidani prăpădiți și de niște români bătuti de D-zeu, câtă vreme țărâna noastră va avea volumurile de nuvele ale lui Slavici, dragostea de a ceti aceste nuvele va covârși asupra tuturor tentațiunilor ce face stăpânirea pentru a-i îndemna pe români să cetească proza mizerabilă și otrăvitoare de suflete.

Editura „Minerva“ ne face deci un bun serviciu cultural-național când ne pune la dispoziție, pe un preț așa de mic, toate lucrările cele mai distinse literate ale noastre.

Iar noi, pentru a pune umărul la o acțiune pe care o credem folositoare pentru neam, ne-am decis a deschide o librărie aici, în Arad, în localul redacției și administrației noastre. Toți cei țin deci să se angajeze la această muncă întru toare de neam, să ni-se adreseze, să și procure întâi de toate nuvelele lui Slavici, scrise parol anume pentru că în vremurile aceste de grele încercări să încălzească sufletele românești și să întărească în fiecare român dragostea de neam.

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, fegnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane per-tative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

Noi din parte-ne vă asigurăm, că atunci când vă de d-voastră s'ar comite astfel de abuzuri, noi nu vom surde, ci fie cu d-voastră, fie fără d-voastră, totdeauna ne vom nizu să luptăm pentru susținerea acelor drepturi cetățenești, pentru cari în mod cinstit dar rezolut luptăm ori vă place ori nu vă place. (Aprobării vii în centru). Dar, nu numai exercitarea drepturilor cetățenești este stănjinită astfel în mare măsură prin politica dlui ministru de interne, ci la dreptul vorbind și exercitarea drepturilor politice este aproape conștientă. Știm, că însemnătatea drepturilor politice este în participarea cetățenilor statului la legiferare, administrație și guvernare. Că în ce măsură participăm noi la legislația de acum, e adevărat, că nu e vina d-lui ministru de interne dat fiind, că azi participăm la legislație pe baza unei legi, care nu a fost creată de d-sa și nu putem să-i imputăm d-sale, dispozițiile greșite ale acelei legi prin cari nouă ni-se pun piedeci. Dar putem să-i punem piedeci, când d-sa prin dispoziții administrative scurtează dreptul electoral, material al unor cetățeni.

Când voiese să critic activitatea politică a ministrului de interne, voi cântă, că puterea depusă în mâinile lui oare conlucra la aceea, ca singuraticii cetățeni să-și poată exercita liber drepturile politice în cadrele normelor materiale de drept și că oare activitatea guvernului nu da stare, ca să poată eluda acest drept material? Scrutând din acest punct de vedere politica domnului ministru de interne citez să afirm, că toate alegerile intercalare dovedesc că politica dlui ministru de interne tinde a strîmtoarea între margini cât mai înguste dreptul electoral normat prin legi.

Știm doară, că nu s'a mai întâmplat nici odată, cece s'a întâmplat acum sub cărmuirea d-lui ministru de interne, ca la o alegere să fie mai mulți jandarmi decât alegători. Nu s'a mai întâmplat nici odată, ca 1200 de alegători să meargă la alegere petrecuți de 600 de baionete, după cum s'a întâmplat sub cărmuirea d-lui ministru. (Mișcare în stânga, și împrejmur.) Dl ministru va recunoaște aceasta. (Sgomot).

Președintele: Rog pe domnii deputați să nu conturbe prin întreruperi mersul desbaterilor. Voi fi silit a-i nomi pe acei cari nuse abțin dela întreruperi.

Iuliu Maniu: E incontestabil și notorie, că legea de naționalități nu se execută. Declar că legea de naționalități și singuraticile dispoziții concrete ale acelei legi nu corespund concepțiilor mele politice. Aceea lege eu nu o afla nici măcar întru măsură și nici potrivită pentru fericirea și dezvoltarea patriei. Declar, că punctul meu de vedere este acelaș, pe care l-au urmat reprezentanții partidului național român atunci, când au luptat din răspuneri, ca aceasta lege să nu se facă în forma cum s'a făcut, ci să se facă o lege de naționalități, prin care dezvoltarea națională, validitatea politică și progresul economic al poporului român să se asigure în toate privințele și pentru toate împrejurările. Dar cu toate acestea, dacă o lege, se poate aștepta, că aceea să se și execute. Eu, On. Cameră, cred că n'am nevoie să documentez, că legea de naționalități nu se execută. Mai elocvent, decât orice documentări, mi par mărturisirile, pe cari dl ministru de interne și dl ministru al cultelor le-au făcut la desbaterile bugetului pe exercițiul trecut. Eu mă mărginesc la constatarea, că în momentul când se află ministrii, cari mărturisesc că este o lege fundamentală astatului, care nu se execută, atunci nu pot să am încredere față de guvern și în acelaș timp mă simțesc dator a solicita executarea legii.

Cu privire la clasarea diferitelor categorii de state, știința a abandonat deja de mult metoda diferențierii între state patriarhale, patrimoniale, constituționale, democratice și altele. Astăzi, știința admite numai două categorii; statul primitiv și statul cultural. Cel dintâru și cel mai de căpetenie criteriu al statului cultural îl formează respectul dreptului și al legilor, și numai în rândul al doilea poate să fie considerat acel criteriu, care față

cu boierimea feudală, ține să se dea clasei intelectualelor, deci clasei mijlocii un rol important în administrarea afacerilor de stat, acelei clase care s'a știut ridica prin propriile forțe intelectuale la locul, pe care-l ocupă; și numai la urmă trebuie să țină apoi seamă și de criteriul de a se ocroti nu numai interesele materiale, ci și cele ideale ale populației. (Intreruperi: Dar interesul național cum rămâne?)

Poate oare fi considerat drept stat cultural acel stat, în care un ministru nu se sfiște să declare, că rămâne neexecutată o lege sancționată, care e rezultatul unui pact, ce a fost nu numai punctul de mănecare al politicii părintelui aceluiaș ministru, ci este și osia sistemului politic pe care se razemă și ministrul-sul? Poate oare se fie socotit drept stat cultural acel stat, în care un ministru, când i-se face o imputare de asemenea natură, își i-a refugiu la o apucătură, la un fals, răspunzând: „Cum să execut eu dispozițiile începând dela § 2 al legii, când d-voastră nu respectați § 1 al aceleiaș legi?” (Aprobări pe băncile naționalităților.)

Vederile amicilor mei și ale partidului din care fac parte, referitoare la acest l-lu § vi sunt cunoscut. Le-am dezvoltat și precizat în discuția bugetului de pe exercițiul trecut, nu voi mai stăru deci asupra acestora. Dar voi ilustra printr'un exemplu cât e de inadmisibil punctul de vedere al dlui ministru, sprobat și din partea d-voastră.

D-voastră, partidul independist, stați pe baza uniunei persoanele atât de mult încât până în timpurile din urmă, n'ați luat parte nici la lucrările delegațiilor. D-voastră țineți cont de baza de drept a legii XII din 1867, și observați totuși o ființă, după care articolul de lege XII din 1867 nu corespunde pentru regularea raporturilor dintre Austria și Ungaria, nu corespunde dezvoltării țării, și nu este de o natură, ca cetățenii doritori de independență țării s'o poată primi în conștiința lor obligătoare.

Vă supuneți acelei legi fiindcă e lege, dar în conștiința d-voastră nu i recunoașteți o putere obligatoare. A fost urmarea acestui punct de vedere faptul, că d-voastră nu ați intrat în delegații.

Vă întreb acum, dacă față de tendințele d v. spre neatarnare, ori Austria ori dinastia ar fi zis: „Acele dispoziții ale legii XII din 1867, cari sunt favorabile Ungariei, n'am să le execut, cu toate că sunt cuprinse în lege, pentru că nici d-voastră nu acceptați baza de drept a legii, neglijând uniunea reală și denegând cooperarea în delegații”, vă întreb, care ar fi fost răspunsul d-voastră? N'ați fi răspuns oare și în special guvernul, care stă aci astăzi, n'ar fi răspuns, că Prea cinstită dinastie și cinstită Austria, să poftiți numai a execută dispozițiile legii, căci cu privire la observarea și executarea legii, nu se pot lua drept directive vederile singuraticilor cetățeni. Nu poate un stat de drept și un stat cultural să zică: „Nu voi execută § 2 și ceilalți ai cutărei legi, pentru că unul sau mai mulți cetățeni, sau o clasă sau vre-una dintre națiunile din stat consideră ca necorecți sau neglijă oareșcari articole ale acelei legi”. Este datoria statului până când vrea să treacă dreptstat cultural să execute legile, fără a ține seamă, că oare o parte a cetățenilor singuratici le aprobă sau le desaproabă.

În urma astorfei de proceduri din partea guvernului neîncrederea e motivată de vreme ce guvernul neglijă nu numai respectarea principiilor cetățenești și politice și a drepturilor cardinale ale omului, dar nu respectă și nu execută nici legile pozitive, până când guvernul neglijă atari legi, nu poate să conteze la încrederea noastră ca unul care dă exemple îndemnătoare la corupția organelor aceluia, cari în sfera lor de putere sunt chemate a aplica și a execută legile față de toți cetățenii, și cari foarte ușor pot să ajungă a rezonă că dacă ministrul de interne și ministrul de culte sunt îndreptățiți a nu execută cutare lege, atunci și dânsul organul X sau Y e îndreptățit a nu execută o lege de mai mică importanță care nu i convine, (Aprobări pe băncile

naționalităților). Și atunci cetățeanul care nu a pus jurământ că va ține legile, dupăcum a pus jurământ ministrul, va putea de asemenea să zică la rândul său, că „dacă tu guvern, nu ești dispus a execută legea cutare, nici mie nu îmi convine, să respect acea lege.”

Endrey Gyula: Doar avem și cod penal.

Iuliu Maniu: Și când văd, că politica guvernului tinde a ne respectă drepturile cetățenești și legile, ar trebui doar să mă opresc cu surpriză în fața acestor fenomene. Dar nu mă mir, pentru că fenomenele acestea eu mi le pot explica.

În orice țară respectarea drepturilor ce le au indivizii singuratici sau clasele stă totdeauna în raport direct cu ponderozitatea politică a acelor indivizi sau clase. Precum în jurisdicțiile singuraticile legi materiale nu valorează nimic, dacă în dosul aceluia nu se află judecătorul și executorul, care să le execute, tot astfel legile cari apără interesele singuraticilor cetățeni sau ale unor clase nu valorează nimic, dacă în dosul legilor nu se află ponderozitatea politică a claselor sau a cetățenilor interesați, cari să constrângă guvernul la executarea legilor.

Dacă noi adresăm guvernului în parlament serii întregi de interpelații și încercăm a-i face responsabil de ilegalitățile comise, guvernul nu răspunde cu anii la aceste interpelații. Faptul acesta denotă, că noi și acea clasă, sau membrăție socială, care sau în numele cărora sulevăm gravamenele nu posedă destulă forță și ponderozitate politică, pentru a-l putea trage la răspundere pe domnul ministru de fapt atunci, când neglijă legea. (Aprobări pe băncile naționalităților). Chiar pentru aceea eu nu pun mare pond pe legile cari conțin oareșcari dispoziții de salutare publică, sau crează instituții jurisdicționale sau stabilesc puncte de vedere practice administrative sau culturale; eu pun mai mult pond pe aceea, ca singuraticile clase și membrății să aibă în țară ponderozitatea politică corespunzătoare, pentru că atunci când guvernul n'ar îndeplini datorințele ce i sunt impuse sau n'ar corespunde postulatelor principiilor generale mai înalte să-l poată trage la răspundere.

Când văd prin urmare că întreg bugetul dlui ministru de interne stă în serviciul unei astfel de direcții politice, când vedem că esența politicii d sale este perpetuarea aceluia sistem politic care din 1867 a împiedecat țara aceasta să-și dezvolte adevăratele forțe, atât în viața de stat cât și în cea socială și legislativă, atunci nu vă mirați că nu aprob politica dlui ministru nici eu sunt cu încredere față de dânsul.

Nu sunt cu încredere față de dânsul pentru precum am arătat, abstragând dela politica d sale referitor la considerațiile generale, îndeosebi față de popoarele nemaghiare observă o ființă politică, catastrofală, care duse țara pe povârnișul nesfârșitelor complicațiuni politice.

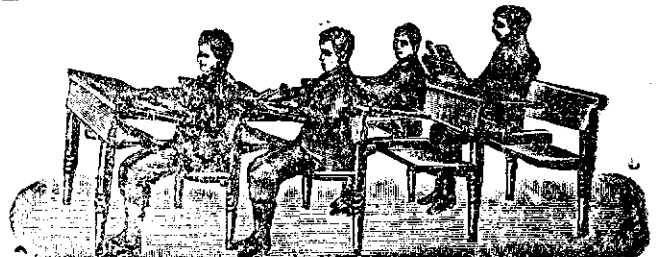
Dl ministru desigur dorește ca statul în fruntea căruia stă — împreună cu colegii săi — să fie considerat ca stat cultural.

Nu știu cu siguranță că dl ministru de interne la cari direcția de filozofie de stat aderează. Acea o experiez însă cu durere, că nu e aderentul școlii și principiilor lui Rousseau: nu e mare prieten al egalității de drept. Sunt îndreptățit a crede mai mult că ține la școala filozofică pozitivistă. M'am și silit să găsesc un filozof de stat renumit, care stă în aceeași tabără filozofică, ca cu părerea aceluia se combat politica d-sale referitor la naționalitățile nemaghiare. Vă voi documenta cu cuvintele acestui filozof sociolog că politica de naționalități a guvernului și a dlui ministru de interne nu e deamă de un stat cultural. Mă provoc la părerea acestui vestit scriitor german, care ca și dl ministru susține că statul nu e altceva decât organizația unei puteri sociale pentru susținerea anumitelor instituții de drept. Acest scriitor e neamț, locuiește în Austria și prin urmare nu se poate presupune despre el că ar avea prejudeții în favorul luptelor naționale și a tendințelor de emancipare națională. Acest savant german spune însă cu toate aceste, următoarele în chestia naționalităților (cetește): „Incon-

Bănci de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de birouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

testabil însă că un stat poliglot numai în acel caz formează un tip superior al formațiunilor sociale, dacă în acel stat naționalitățile se pot liber desvolta și dacă în dezvoltarea sa nici una nu e reținută în schimb însă el este un stat primitiv, și barbar dacă împiedecă dezvoltarea liberă a naționalităților, sau dacă între marginile hotarelor sale suferă numai o singură naționalitate sau o ajutoarează numai pe una și dacă usează de mijloace de violență și de prepotență, ca înaintarea vreunei naționalități să o zugrume să o rețină sau și numai să o împiedece.

Voci: Cine e autorul acela?

Aurel Viad: Gumpelwitz.

I. Maniu: Și tot acest scriitor mai adaugă pentru explicare: »spre pildă în Rusia cu legea referitoare la limbi și în Prusia cu colonizările interne«. Iar noi mai putem adăuga spre întregire: Că în Ungaria cu legea lui Aponyi, cu sistemul de guvernare unguresc și cu colonizările din Transilvania.

Când, prin urmare, stau în față cu o guvernare care — și după părerea acestui savant german, care stă departe de mișcările pentru emancipare a naționalităților — nu corespunde recerștelor unui stat cultural, atunci să nu vă mirați, dacă declar încă odată, că nu am încredere față de o astfel de guvernare și că prin urmare nu primesc bugetul dlui ministru. (Aprobări și aplauze la naționalități).

Starea de asediu în Praga.

Flacăra dușmăniilor de rasă arde vâlvă-tăi în Austria. N'a fost în stare s'o adoarmă, pe o clipă măcar, nici solemnitatea zilei jubilar, nu, căci legile firii supun popoarele cu porunca lor oarbă, ce nu cunoaște zile jubilar. În simfonia serbărilor din Viena a străbătut ieri ca un glas strident proclamarea stării de asediu în Praga. Luptele dintre cehi și germani au degenerat în încăierări sângeroase de stradă. Germanii din Praga azi nu mai cutează să-și părăsească locuințele. Stradale sunt teatru de neîncetate încăierări. Armata, poliția, s'a dovedit incapabilă a restabili ordinea. Starea de asediu deci a urmat ca un ultim mijloc pentru înăbușirea patimilor însetate de sânge.

Pretutindeni semnele izbucnirii apropiate a unei conflagrațiuni generale. Italienii se hărțuesc cu slovenii și cu germanii, cehii de asemeni cu germanii, rutenii cu polonii, și nu-și sunt două popoare amice în tot cuprinsul Austriei.

La Viena deputațiunile venite din toate unghiurile țării aduc osanale și mărturisiri de loialitate și credință bătrânului monarh, pe când la Praga cehii sfârtică pajura și steagurile galben-negru, strigând »*träiască Serbia!*« iar germanii, ei »cei mai credincioși« supuși ai Habsburgilor, răspund cu *Wacht am Rhein*.

Procesul latent al disoluției firești începe a se da pe față și pe străvechiul său tron încercatul moșneag simte sgușuirile solului vulcanic. Și va crește, cu inaripări războinice, furtunoase curentul disolutiv al luptelor de rasă. Va pătrunde și în spiritul armatei cu vremea, dacă n'a pătruns încă până azi. Simburii unor evenimente mari din viitor au început să incolțească...

Proclamarea stărilor deschide o perspectivă de nefaste urmări, în al căror lanț probabil întâia verigă să fie căderea cabinetului Bienert și poate și a regimului parlamentar.

Dăm știrile dela vale:

Manifestațiile de ieri.

Se telegrafiază din Praga: Manifestațiile anti-germane au izbucnit cu mare violență ieri. Studenții au atacat pe germani pe strade. A inter-

venit miliția, fără să reușească a împrăștiă pe studenți. Mulțimea a întâmpinat miliția cu o ploale de pietri. S'a comandat atacul, căzând mulți inși victime. S'au făcut număratoase arestări. Temnițele sunt fixite de prizonieri. O mulțime de jandarmi sunt conșinați din provincie. De pe palatul primăriei și de pe școalele cehești au fost îndepărtate steagurile negru-galben și înlocuite cu steaguri naționale cehești.

Ziarul »*Hlas Naroda*« anunță, că locuitorul din Praga, contele Couden, va demisiona. Urmașul lui va fi probabil comandantul corpului de armată, baronul Koller.

Proclamația stării de asediu.

O telegramă din Praga aduce senzaționala veste, că acolo ieri s'a proclamat starea de asediu. În cercurile *Karolinental*, *Smichow*, *Königliche Weinberge*, *Nusle* și *Zislov*, s'a proclamat de asemenea starea de asediu.

Călăul pleacă la Praga.

Corespondentul nostru ni telegrafiază: Călăul din Viena în urma proclamării stării de asediu, a primit ordinul să plece imediat la Praga. Călăul a și plecat.

Ajurnarea camerei austriace.

Pe culoarele camerei ieri se răspândise șvonul că deputații cehi vor împiedecă orice activitate parlamentară, neputând să mai stea pe băncile camerei alături de germani. E nefindios că în urma gravelor evenimente din Boemia activitatea parlamentară a devenit iluzorie. Se crede că deja azi camera să fie ajurnată.

Consiliul de miniștrii extraordinar.

În fața tulburărilor violente din Praga prim-ministrul Bienert a convocat aseară un consiliu de miniștrii extraordinar. Se crede că în Praga, afară de starea de asediu, se vor introduce și alte măsuri extraordinare.

Efectul stării de asediu.

Proclamarea stării de asediu a deprimat mult spiritele în Praga, ea avut însă un efect alarmant în provinciile austriace de sud. Italienii și slovenii vor improviza încăierări și mai violente decât cele din Boemia, ținând astfel introducerea stării de asediu și pentru provinciile de sud. Italienii și slovenii cred că se apropie momentul anarhiei complete, când Austria nu și-ar mai putea strânge forțele într'un eventual războiu european.

Noul tulburări la Praga.

Se anunță din Praga: Ieri după amiază au izbucnit noi tulburări. După ce jandarmii și polițiștii au împrăștiat mulțimea de pe piața Graben, ea s'a reîntrunit în piața Weinbergar. Alungată și de acolo s'a concentrat în parcul Riga, unde a fost o luptă formală între ea și polițiști. Sunt număratoase victime.

O plângere nedreaptă.

Subt acest titlu »*Secolul*« din București dă următorul răspuns lui »*Budapesti Hirlep*«:

»*Budapesti Hirlep*« se plânge că guvernul austriac și mai ales partidul social-cresștin de subt șefia lui Dr. Lueger au reușit să determine în România un curent anti-maghiar în legătură cu tratativele pentru reînnoirea convenției comerciale. Și anume, că statul, care face cele mai mari și-cane pentru încheierea convenției ar fi Ungaria, care vrea să ceară totul dela România, dar să nu deă nimic în schimb.

Incercând a restabili faptele așa precum l-se par, »*Budapesti Hirlep*« cere guvernului ungar să facă demersurile necesare spre a arăta guvernului român că nu Ungaria face dificultăți la încheierea convenției și în acelaș timp să atenueze curentul atât de anti-maghiar ce domnește în București.

Cel mai important ziar întrând astfel în domeniul sentimentalismului, îi vom răspunde pe scurt:

Curentul anti maghiar în opinia noastră publică nu este provocat de dificultățile negocierilor. Noi știm bine că agrarienii austriaci deopotrivă cu agrarienii unguri fac aceste dificultăți.

Ba mai știm că dacă cele două state dualizate ar fi separate, am putea încheia foarte repede o excelentă convenție comercială cu Austria, și cu siguranță am intra în război vamal cu Ungaria; un război care ar fi un dezastru pentru industria ungară și ar fi o bine facere pentru noi.

Aceste sunt lucruri pe cari azi nici un economist român nu le contestă.

Curentul anti maghiar din România are ca substrat politica blăstămată a oligarhiei maghiare față de români și ura asiatică a maghiarilor vechi și noul în contra a tot ce este românesc.

Și în cel din urmă căți-va ani sentimentul public a ajuns la acea stare, încât azi ar fi primit ca un smintit acela care ar avea curajul să se prezinte cu ideea unei împăcări româno-maghiare.

Ungaria are un mare, foarte mare noroc și s'a mai prelungit dualismul, căci imediat ce ar fi absolut independentă s'ar redeschide marele proces istoric pentru lichidarea ei ca stat.

Și dată fiind extraordinara manie de grație a oligarhiei maghiare, perspectiva lichidării nu este tocmai depărtată.

Inchiderea școalelor din Ignești, Păiușeni și Vasoia.

Prin satele românești este o adevărată răzmiriță, contele Apponyi a început să-și execute în mod serios legea. Notari, solgăbirae, jandarmi au tăbărit asupra școlilor noastre, iau și fac dispoziții, institue și des-titue, țin în adevărată teroare pe învățătorii noștri. Iar autoritatea noastră școlară stă neputincioasă în fața acestor acte arbitrate.

Primim acum vestea despre închiderea a trei școli românești. Iată ce ne scrie corespondentul nostru:

Ne-am susținut în trecut cum am putut școalele mai împodobite și mai nu, și cu salarii mare și cu mic, dar mai mult neîmpodobite, și cu salarii mai mult mic. Cu aceste școale sărăcuțe am realizat totuși progres mare, căci nu-i vorba, mare e progresul realizat de ele în scurt timp de 40—50 ani, luând adecă în considerare împrejurările și d'atunci încoace destul de grele prin cari am trecut. În unele părți s'au asociat 2—3 comune și au susținut o școală comună; în altele fiind comunele mici au funcționat preoții ca învățători, de multe-ori fiind aceștia cu calificarea învățătorească recerșită de lege. Și noi eram îndestulați și așa, dacă nu eră mai bine. Astorfel de stări le pune capăt legea lui Apponyi. În comitatul nostru, — Aradului, — multe comune au fost de acele, în cari au funcționat preoții ca învățători, și putem zice că spre fala noastră. Au fost așa în Ignești, Păiușeni, Vasoia, etc., deo parte ca fiind comunele mici, sărace, nu puteam presta nici minimalul prescriș de legea anterioră (300 fl.) necum să poată presta minimalul de acum 1000 cor. de altă parte fiindcă parohiile respective n'aveau casă parohială, ci preoții respectivii locuiau în școală, și pe lângă aceea cum am zis mai sus, preoții respectivii aveau calificarea prescrișă de a fi învățători, ba cel din Păiușeni, până a nu se hirotoni, a fost și comisar consistorial la examene subt jurisdicțiunea Consistorului ort. aradan.

Acum însă la stăruința neîncetată a comisiunii administrative a comitatului Arad, Consistorul a dat aspră poruncă ca școala din Ignești unde funcționa ca învățător preotul Teodor Drăin, școala din Păiușeni unde funcționa preotul Ion Andreiu, școala din Vasoia, unde funcționa preotul St. Stan, numaidacă să fie închise subt urmări de a fi scos preotul din școală chiar cu brachii.

E drept că cu ocaziunea examenelor li-s'a adus la cunoștință respectivilor preoți, că nu mai pot funcționa ca învățători, și e drept și aceea că inferiile mari s'a scris concurs pe respectivele stațiuni, dar fiind salariul mic (200—300 cor.) nu s'a aflat nici un recurent, în urma acestor preoții susnumiți au început prelegerile cu școlarii, au cugetat adecă că mai bine e așa decât a stee școala închisă.

Acum însă după părerea oligarhilor e mai bine să stea școala închisă. De a avea învățător ca-
ceat nici vorbă nu poate fi, când fiind comu-
le prea mici nu sunt în stare nici când să dea
minimalul prescriș de groful Apponyi; iar ca să
întrească statul, și-se pretinde pe seama
mălei câte sunt dela răsărit până la scăpătat,
— vorba țaranului, — cari condițiuni iarăși pu-
ne comune sunt în stare a le îndeplini.

Arunca cultului de acum (înțelegând aci sa-
rul învățătoresc și celelalte spese parohiale) în
suma de 400—500 cor. abia mai suntem în stare
să plătim dela popor, și din această multă re-
măși mai rămâne, încât multe poziții nu suntem
în stare de ale plăti. Ceva fi la caz când cultul
ar avea la 1000 și mai mult? Înzădar vom pune pe
șterii poporului sarcini insuportabile. La împo-
sibilitate nu putem obliga pe nimeni. Vom fi cu sa-
rurile învățătoresci numai pe hârtie în cele mai
comune, de fapt însă învățătorii confesio-
niști cu salariile întregite de parohii vor vegeta
pe mai departe. De ie va întregi oligarhia,
gvernul, unde rămâne independența învățătoru-
lui? Unde e autonomia noastră bisericăască?
Când am zis mai sus, acesta e scopul guverna-
ției să ne țină în întinere să ne maghiarizeze
banii noștri proprii și prin noi înșine. Plus
de nimicimească autonomia noastră bisericăască.
Un haos nemăpomenit plânează asupra școa-
lor noastre, și fericit e cel ce-l va delătura a-
cest haos.

Stefan Stan,
preot.

Din România.

Corpurile legitime române. Senatul. Șe-
ședința dela 18 Noemvrie 1908.

Ședința se deschide la orele 2:45.

Prezidează dl P. S. Aurelian.

Se fac formalitățile obișnuite.

Se procedează la alegerea președintelui.

Domnul P. S. Aurelian a fost ales președinte
cu 53 voturi.

Au fost 31 buletine albe și 4 anulate.

Se procedează la alegerea a 4 vicepreședinți.

Au intrunit:

Dl general Budișteanu	73	voturi.
Il. Isvoreanu	39	>
Dr. Râmniceanu	51	>
C. Climescu	49	>
N. Lupașcu	66	>
Costescu-Comăneanu	40	>
Val. Urseanu	7	>
Al. Enacovici	1	>
C. Nacu	1	>

Au fost și două buletine albe.

Au fost proclamați aleși dnii general Budișteanu,
Lupașcu, Dr. Râmniceanu, C. Climescu.

Convocare.

Duminecă, în 13 Decemvrie 1908 st. n. la 2
ore după amiază se ține în școala comunală din
Petrovaselo adunarea cercuală a despărțământului
Panclova dela »Asociațiunea pentru literatura ro-
mână și cultura poporului român«, la care se
invită membrii și toți ceice se interesează de cul-
tura poporului român.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul anual despre activitatea despărțământului.
3. Raportul casierului.
4. Esmiterea a 3 comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor și înscrierea de membrii noul.
5. Eventuale dizertațiuni.
6. Eventuale propuneri conform statutelor.
7. Raportul comisiunilor.
8. Închiderea adunării.

Satul-nou, în 30 Noemvrie 1908.

Bomul Popp,
secret. desp.

P. Stoica,
dir. desp.

Evenimentele externe.

Spectrul războiului ce se apropie a fost
eclipsat azi de gravele evenimente din Praga,
ale căror urmări sunt incalculabile și pot
influența defavorabil situația sdruncinată a
monarhiei.

Iată știrile sosite azi:

In drum spre Bosnia.

Un batalion aparținător corpului de armată IV
va pleca mâine din Budapesta în Bosnia.

Din Oradea-mare vor pleca de asemenea trei
batalioane ale regimentului Iosif. Colonelul
Schreiter a adresat soldaților, în mare parte ro-
mâni, cuvinte însușitoare, amintindu-le faptele
eroice ale înaintașilor lor. Feciorii au răspuns cu
trăiască.

Efectivul armatei austro-ungare în Bosnia, în
urma neîntreprinderilor mobilizării parțiale, a cre-
scut deja întreit.

Relațiunile între Austria și Turcia. Două
lucruri arată, că relațiunile între Austro-Ungaria
și Turcia s'au ameliorat puțin: marchizul Palla-
vicini nu pleacă din Constantinopol și emisarul
Serbiei, Pasic, se va întoarce fără rezultat la
Belgrad.

Intervenția ambasadorului Pallavicini în chestia
boicotului până astăzi n'a avut nici un succes
real, fără numai promisiunea marelui vizir, că
va încerca să inflințeze cercurile competente,
să împiedece boicotul. Trebuie să fi fost promi-
siunea aceasta de mare valoare și poate chiar
obligatoare pentru guvernul turcesc, însă că și-a
schimbat hotărârea sa, de a părăsi în-
stul său pe vreme nedeterminată. În schimb însă
boicotul durează în aceeași măsură mai departe.
La oficiile vamale s'a organizat o spionajă în-
treagă, ca să afle, pe cari vapoare se află mărfuri
austriace, ca să le facă apoi greutatea la des-
cărcarea lor.

Emisarul Serbiei Pasic a fost primit în au-
diență de marele vizir, care a ascultat plângerile
lui în contra Austriei și i-a răspuns apoi: »Da,
dă-ta ai drept, însă ca om bătrân îți recomand
mai multă moderție, sânge rece și răbdare». Ziarul
»Pravda« din Belgrad aduce știrea, că
Pasic a fost citat la Belgrad, deoarece nu l-ar fi
încredințat nimeni cu vre-un mandat la Constăn-
tinopol, ci cel mult la Petersburg. Știrea aceasta
documentează, că sârbii nu sunt mulțumiți cu
acțiunea lui Pasic, care a rămas, precum se vede,
fără nici un succes. Căci negreșit în cazul con-
trar numai la mulțămite se putea aștepta, dacă-i
reușia planul Poarta a fost însă destul de pru-
dentă să respingă ajutorul »prietenilor« săi.

Țarul Rusiei s'a-i fi recomandat principelui
Gheorghe mai multă prudență, căci Rusia nu i-ar
putea oferi în cazul contrar nici un ajutor Ser-
biei, pe care de altfel o asigură de sprijin.

Criza cancelară din Germania. Partidul li-
beral și socialist, precum și centrul, vor înainta
camerei imperiale („Reichstag“) un proiect de
lege, prin care să se stabilească măsura respon-
sabilității a cancelarului și un alt proiect, prin
care să se creieze o curte judecătorească de stat,
care are să judece asupra miniștrilor, dacă nu
se achită de datoriile lor. (Astfel de curți jude-
cătorești există — mai mult după formă — mai
în toate statele europene, însă în ultimele decenii
n'au funcționat mai nici-odată).

Reconstruirea cabinetului turcesc.

Cabinetul Turciei s'a reconstruit în următorul
mod: ministrul de interne Hakki bey a devenit
ministrul de instrucție, iar portofoliul lui l'a pri-
mit Hilmi pașa, ministrul de justiție Hassan fehmi
pașa e denumit de președinte al consiliului de stat
iar locul lui l'a ocupat avocatul din Salonic
Menissia Refic-bey, fostul președinte a consiliului
de stat, Tewfik pașa și fostul ministru de instruc-
ție Ecrem-bey sunt numiți de senatori.

Achmed Riza, capul junilor turci, va primi pro-
babil portofoliul ministerului de externe.

Dinasticismul locuitorilor din Spizza.

Nu demult a pretins Muntenegrul printr'o notă
circulară adresată diferitelor puteri ca recom-
pensă pentru anexarea Bosniei și Hertegovinei
cedarea orașelului Spizza din partea Austriei.
Austria a respins a limine cererea și locuitorii din
Spizza vor demonstra cu ocazia jubileului pentru
casa domnitoare.

NOUTAȚI.

ARAD, 3 Decemvrie n. 1908.

— **Din cauza sfetei sârbătoare de mâine** In-
trarea în biserică, ziarul nostru va apărea numai
Sâmbătă la orele obișnuite.

— **Jubileul împărătesc.** Serbările ju-
bilare ieri și-au atins culmea. S'a serbat
memorabila zi istorică în toată Austria și
s'a serbat și în Ungaria. S'au oficiat Te-
Deum-uri solemne. M. Sa a primit felicită-
rile membrilor dinastiei și a primit o mul-
țime de telegrame din toate colțurile lumii.

— **Ziua de 2 Decemvrie.** Cetim în »Te-
legraful Român«: Astăzi, Miercuri, fiind ziua sul-
rei pe tron a Majestății Sale, Împăratului și Re-
gelui nostru Francisc Iosif I., s'a oficiat în ca-
tedrala din Sibiu sfânta liturghie, de cătră Prea-
cuvioșia Sa, Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit, vi-
car arhiepiscopesc, azistat de Preacuvioșii proto-
sincelli Dr. Eusebiu R. Roșca și Dr. Miron E.
Cristea, de protopresbiterul Dr. Ioan Stroia și de
diaconii Demetriu Câmpean și Dr. Vasile Stan.
Răspunsurile le-a dat corul seminarial, condus
de dnul profesor Tim. Popovici. La sfârșitul
liturghiei I. P. S. Sa Arhiepiscopul și mitropol-
itul Ioan Meșianu a ținut rugăciunea pentru în-
delunga viațuire a Majestății Sale, iar corul se-
minarial a intonat imnul »Doamne ține și pro-
tege«.

— **România pentru Francisc Iosif.**
Cetim în »V. N.«: Astăzi, la orele 11 di-
mineața, s'a oficiat la catedrala catolică Sf.
Iosif din București un Te-Deum pentru a
60-a aniversare de domnie a M. S. Împăra-
tului Francisc Iosif. M. S. Regina și A. S.
R. Principete Ferdinand au binevoit a o-
nora cu prezența Lor această solemnităte,
însoțiți de casele civile și militare regală și
prințiară. Au azistat la Te-Deum dl preșe-
dinte al consiliului Dim. Sturdza și domnii
miniștrii Sp. Haret, Emil Costinescu, Ion I.
Brătianu, Al. Djuvara, V. G. Morțun, An-
ton Carp, Toma Stelian și generalul Ave-
rescu. Președinții Senatului și Adunării de-
putaților. Ministrul Austro-Ungariei cu per-
sonalul legațiunii, precum și membrii corpu-
lui diplomatic din București. D-nii Vintilă
Brătianu, primarul capitalei, Emil Petrescu
și I. I. Niculescu-Dorobanțu, prefectii poli-
ției de Ilfov, precum și reprezentanții tu-
turator autorităților civile și militare. După
Te-Deum a avut loc o recepțiune la pa-
latul legațiunii austro-ungare din strada
Vieniei.

— **Două calvini și două ovre.** Am anunțat
că 24 de deputați populari au dat un manifest
către popor, agitând contra unei sentințe valide
a Curiei și somând pe catolici să refuze iscăli-
rea în calitate de martori la oficerul stării civile.
Legea pedepsește critica și agitarea contra supu-
nerii la sentințe judecătorești, să vedem însă
avea-va stăpânirea curaj să dea în judecată pe
cei 24 deputați. I-a să fi fost ei români să fi dat

Excelent mijloc exterior.

Podagră,

reumatism, junghiuri, dureri de
spate și de mijloc, amor țeli, dureri
nervoase de cap și orice boale și
dureri reumatice sau de podagră
se vindecă în modul sigur prin excelentul

„EZEREUM“
SPIRIT de MENTHOL.

Se comandă dela singurul lui preparator

BÁLINT GÉZA

farmacia „Orangyal“

EGER, (com. Heves) Káptalan uteza.

Prețul unui flacon original cu modul de
întrebuințare e 2 cor. Pentru 12 cor. tri-
mise anticipativ trimis 6 flacoane franco.
Numai pentru întrebuințare exterioră

nu manifest ca ziaristii români să se opună sentințelor Curiei care îi pedepsește la temniță, cum ar fi ajuns toți pe banca acuzaților. Deputatul și vicepreședintele Camerei Rskovszky care încă a iscălit manifestul spunea că el în calitate de catolic nu se poate supune sentinței Curiei pentru că i-a fost adusă de doi joci calvini și de doi jidovi. Dar noi în calitate de români să ne supunem la judecări aduse de unguri și de jidovi? Cine ne judecă pe noi pe la Curțile cu jurați că am fi atârnat contra ungarilor, nu tot unguri și jidovi? Vorba cea „tureul te bate, tureul te judecă”. Nouă nu ne este iertat însă să spunem nimic, ci să suferim și să tăcem!

DI I. G. Bibescu, fost publicist și deputat, actual director la »Banca Națională« din București, a scos o broșură foarte interesantă în chestia agrară din România. Vom reveni asupra broșurei.

— **Curs pentru analfabeții în Brașov.** Cătim în »Gaz. Tran.«: Toți învățătorii dela școala primară centrală de fete din Brașov anume: Ioan Darius, Romel Frateș, Candid Măslău, Grigorie Popescu, Zosim Butnar, Nicolae Farnică și G. Govna, precum și învățătorii dela școala primară de băieți din loc, anume: Ștefan Popovici și Dumitru Marcea, își iau voie a aduce la cunoștința publică, că sunt hotărât decizi a deschide un **curs pentru analfabeții români** de pe teritoriul comunei Brașov. Acest curs se va deschide Duminică în 30 Noembrie a. c. v. adică în ziua sfântului Andrei. Cursul se va ține în localul clasei a III-a dela școala primară de băieți din edificiul gimnaziului român din loc, dela orele 10^{1/2}—12 a. m. Inscriserile la acest curs se fac începând deja de acum în toată ziua dela orele 11—12 în cancelaria d. lui director dela băieți: Ștefan Popovici. La acest curs sunt primiți toți analfabeții români dela 15 ani în sus din comuna sus amintită. Notăm și aceea, că acest curs este gratuit.

— **Șase procese.** După cum aflăm, revista »Țara Noastră« are șase procese noi de presă, pentru agitație. Așa se vede, că se intenționează »repararea« verdictului de achitare, adus în ultimul proces de presă al »Țării Noastre«.

— **Curs cu neștiitorii.** Ni se scrie: Și în anul acesta ca și în anul trecut învățătorul Petru Russu din Peșca a deschis și a început încă înainte cu o săptămână cursul de seara cu neștiitorii de carte, la care sunt înscriși și încețoșează mulțime de oameni, cari se trudește să învețe. Laudă merită învățătorul nostru Petru Russu care foarte mult se trudește pentru deșteptarea și luminarea poporului nostru.

— **Școală cu analfabeții în Sobotei.** Ni se scrie: În comitetul parohial din Sămbăteni, ținută la 2 Dec. părintele **Fabriciu Manuilă** în calitate de președinte arată, prin mai multe exemple luate din viață necesitatea științei de carte, și cât de rămași suntem noi românii în ce privește învățătura. Le comunică apoi cu bucurie, că învățătorii locali **Muciu Popescu** și **Petru Lupăș** nu își cruță osteneală, și se angajază a sta și în orele de seară cu acei săteni, cari în timpul anilor lor de școală sau din neputință sau din nepăsare n'au cercetat școala, a-l învăța scrisul și cititul care le este neapărat de lipsă atât săracilor cât și bogăților, angajându-se și d-sa să le țină prelegeri religioase morale.

Comitetul parohial se iust apoi cu plăcere la cunoștința spusele părintelui Fabriciu Manuilă și angajamentul învățătorilor lor spunând însă că pentru prevederea saielor cu lămpi și iluminatie să se facă colectă în comuna. Părintele Fabriciu Manuilă a și deschis atunci imediat colecta și s'au înscris a inițiativa sa cu 1 coroană: Iota Ardelean, Leontie Ciorău, Alexa Savi, Petru Rugi, Iota Rojan, Dimitrie Sevi etc. hotărând totodată că în ziua de »Intrarea în biserică« să se umble cu un tas prin biserică. Cu colecta s'au angajat a umbla prin comuna Leontie Ciorău și Vasa Stragici. Școala se va începe la 24 Noembrie (7 Decembrie) a. c. anume acei cari sunt dela 15 până la 24 ani vor merge la școala sub conducerea învățătorului Muciu Popescu, iar dela 24 ani în sus la școala sub conducerea învățătorului Petru Lupăș.

Laudă li se cuvine părintelui și dlor învățători pentru dragostea ce o poartă față de turma ce le este încredințată.

— **Școli de minorități.** În părțile germane ale Boemiei minoritățile cehești cer deja de mult înființarea școalelor de minorități. De-oarece nu li s'au încuviințat până acum, cehii, au declarat grevă și nu-și dau copiii în școalele germane.

— **Negură deasă.** În Paris a domnit ieri o astfel de întunecime în urma negurei dese, încât polițiștii trebuiau să umble ziua cu lămpile în mână și o persoană a fost omorâtă de un tramvai. S'a întâmplat și alte nenorociri.

La Kánya Géza berăria Gámbrius fostă Frații Láng, azi va cânta muzica militară.

— **Vin de deal de Ghloroc** calitate escelentă este de vânzare la dna Cristina Secula, Gyork, (Arad m.) cantitate dela 50 litre în sus. Butoalele sunt a se trimite tot la același adresă.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la armașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cristalate 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

x **Tot felul de chipuri militare** și de alte uniforme, apoi ciacai și calpăce din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. **Weber Pál** maestru specialist pentru confecționarea chipurilor Coșovia (Kassa) Fő-utca.

Ultime informațiuni.

Din cameră.

— Prin telefon. —

Budapesta, 3 Decembrie.

La ordinea zilei bugetul ministrului de agricultură.

Vorbește dl **Dr. Ștefan C. Pop**, dar abia rostește câteva cuvinte și președintele îi ia cuvântul pe motiv că s'a abătut dela obiect. Naționaliștii protestează șgomotos.

Urmează **I Zakariás**. Vorbește în contra românilor. Polemizează cu vorbirea dlui Maniu, zicând că acțiunea săcuiașcă s'a întreprins în favorul tuturor naționalităților din Ardeal. Legea silvanală favorizează deopotrivă pe toți.

Șt. C. Pop, luând din nou cuvântul, atacă politica de rasă a guvernului. Acțiunea săcuiașcă e pentru întărirea săcuilor. Românii săraci din Alba Inferioară și din Hunedoara sunt tratați mai șter. Intre ei ar fi locul să întreprindă guvernul o acțiune de ajutorare.

Președintele: Il chemăm la obiect.

Șt. C. Pop: Vorbește despre industria de casă românească. Nici un popor în țară nu e înzestrat cu un talent atât de ales în aceasta ramură industrială ca românul. Dacă guvernul ar avea numai un strop de bunăvoință pentru români, ar sprijini industria de casă, ar înlesni aducerea în circulație a țesăturilor românești. Talentul românesc ar putea să creeze articole industriale de mare preț.

Respinge bugetul.

Raportorul bugetului răspunzând de încheierea discuției, zice că va răspunde pe cale jurnalistică învinșurilor aduse de deputații români.

Se trece la bugetul ministrului de culte și instrucțiune publică. Raportor **Sághy**. Primul orator **S. Sabo**.

Discuția se va continua în ședința de seara.

Giocnire sângeroasă la frontieră.

Bilek, 2 Decembrie.

La frontiera Hertegovina-Muntenegru s'a întâmplat ieri o jocnire sângeroasă, care s'a terminat catastrofal, pentru armata noastră. **Muntenegrenii ni-au omorât nouă soldați.** O bandă muntenegreană a atacat o patrulă a garnizoanei d. lui Bilek, care făcea serviciul la frontieră. Patrula a fost condusă de locotenentul dela reg. 38 Breitner și cu dânsul erau 5 soldați dela reg. 38 și 3 dela reg. 23. Banda a nimicit patrula întreagă împreună cu locotenent. Dintre ei mulți au căzut în luptă, pe mulți însă înșă prinzându-li a spânzurat.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 3 Decembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Aprilie 1908 (100 klg.)	26 16	26 18
Șicără pe Aprilie	22 08	22 10
Cucuruz pe Mai	15 26	15 28
Ovăș pe Aprilie	17 90	17 92

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou			
De Tisa	—	—	—
Dela comitatul Albei	25	35—26	30
De Pesta	—	—	—
Bănățenească	—	—	—
De Baciu	—	—	—
Șicără	—	—	—
Orzul de nutreț, cvalit. I.	16	45—16	65
» de cvalitatea II.	16	05—16	35
Ovăș de	I.	17	45—17
» »	II.	17	05—17
Cucuruz	—	—	—
	14	06—14	25

Poșta Administrației.

George Moldovan, Govoșdia. Am primit 20 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1909.

Arcadie Stancu, Călăcea. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1908.

Dimitrie Joja, Cavin. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1909.

Ioan Ben. Apold. Am primit sama. Ești în gulfă.

Ioanif Goleș, Răcășdia. Astfel de abuntri cum cu taxa se pot publica și costă odată 6 cor.

Lie Brindas, Kétegyháza. Am primit 2 cor. abonament pe sem. 1 1908.

Teodor Moga, Székás. Am primit 4 cor. ca abonament până la finea anului 1908.

Ștefan Roman, Sajóty. Am primit 2 cor. abonament până la finea anului 1908.

Poșta Redacției.

V. Babi. »Tribuna« n'a primit calendarul d. lui Amicului, Brad. Despre cele ce ne scrii pe pagina din urmă a epistolei numai acum aflăm.

Despre cele electorale bisericesti, suntem și aici câțiva, cari numai călăuziți de binele general, au decis să nu te discutăm în ziar. Te asigurăm însă că în congres așa vom face cum scrii: vom combate orice abuz, oricine îl fi săvârșit. Ni s'a asigurat pe cuvânt de o nouă că fără temei au fost alarmați. Puteam să luăm act? Mai ales că eram solicitați să publicăm ce ni s'a trimis, să răspundă apoi. Noi așa credem, că nu e acum timp oportun pentru o încheiere pe chestii locale. Dacă sunt chestii de ordin general, național, se schimbă treptat.

Atunci însă sunteți datori cu toții să fiți solidari în fața subscrisorilor celor pe cari li înșiri că aceeași părere, fără îndoielă că ne vom înțina datori să deschidem coloanele. Salutări fraterești.

O. Crășmar: P. R. Roma, Via Milazzo 51 Sala.

Lipsca: Nu noi și am trimis »N. Fr. Pr.«

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar George Nichiu.

Tusea măgărească

se vindecă repede prin întrebuintarea Emulsiunii SCOTT. Medicii, moașele și părinții o adevărată aceasta cu mii și mii de scrisori.

Emulsiunea Scott

folosește, fiindcă substanțele din ea e compusă sunt de prima calitate. Procedura originală a lui SCOTT face să fie celebră, fiind și ca alimentativă de prima clasă. Deja din prima doză se observă ameliorarea starea generală.

Prețul unui flacon veritabil 2 cor. 50

De vânzare în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii a se lua seamă la marca metodelui SCOTT — care este pescar.

Candidat de avocat cu praxă

Se aplică pe lângă condițiuni favorabile
cancelaria subscrisului.
Seini, 5 Noemvrie 1908.

Dr. Aurel Nyilvan, adv.
Seini — Szinéváralja.

Concurs

Pentru ocuparea postului de contabil la
societatea de credit și economii „**Minerva**”
Beclean (Bethlen) ct. Szolnok-Doboka.
Salar anual 1600 coroane și tantiemă
pe viitor.

Concurenții au să dovedească cu acte
regulă, că au calificația dela vre-o școală
comercială, praxa de până acum în afaceri
de bancă și că sunt capabili a compune
independent bilanțul, precum și cunoștința
de limbă.

Cererile sunt a se trimite la adresa di-
recțiunii până în 15 Decemvrie 1908.

Postul este a se ocupa îndată după ale-
gere.

Beclean, la 1 Dec. 1908.

Diracțiunea.

Restaurant.

Casa de împrumut și păstrare „**Economia**”
societate pe acțiuni în **Cohalm** (Köhalom), își
reînnoiește restaurantul său împreună cu ca-
zarma și situat în **Cohalm** sub Nr. de casă 93
pe timp de 3 ani, începând cu 1 Februarie 1909
până la 31 Decemvrie 1911.

La restaurant sunt și 2 odăi mari pentru pa-
geri. Apoi: curte mare cu șopron pentru care,
șopron de lemne și 2 grajduri mari, gheșăria
de betonată, o gr. dină mare cu popicarie și
situat la o poziție foarte avantajoasă. Chi-
ria anuală este de 1600 cor. Reflectanții își vor
văzuta ofertele în scris, cel mult până la 20
Decemvrie 1908 la subsemnata direcțiune, de
unde și până atunci se pot primi condițiunile
speciale de esarândare și tot felul de informa-
țiuni — verbal și în scris.

Diracțiunea inst. „**Economia**”.

Anunț.

La Teodor Pêrv, din Ternova Nro. 15.
(com. Arad) se află de vânzare tot felul
de **altoie de viță americană**, verzi și
roșcate, cu și fără rădăcină.

Se caută 2 învățăcei

la frânzlăria lui **George Todoran**, co-
mersant și frânzelar, **Baia-de-Criș** (Kö-
risbánya).

ANUNȚ.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată
caldura tovarășia agricolă românească
„**Mugurul**” însoțire economică comerci-
ală în Elisabetopol (Erzsébet
város) care vinde altoie de viță de vie de
toate speciile precum și viță americană
cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea
la instrucție gratis ori cui în toate ramurile
de viticultură.

Cumpărați

„Calendarul Național”

Întocmit de foile naționale dela Orăștie, pe
anul 1909.

E foarte frumos! Impodobit cu chipuri alese:
Locurile sfinte: *Grădina Getsimani* în care a
fost prins Domnul Hristos, *Biserica de pe sf.*
Mormântului Hristos, vederea Ierusalimului și
istoria lui; Chipuri din istoria națională: *Sar-*
miseghetuza, *steag turcesc*, *steag românesc din*
războiul cu Turcii, și altele și altele! — Apoi
de cetit: poezii frumoase, povești, schițe, glume,
povețe.

E o cărticică ce îngrijește de sufletul cetito-
rului, îmbogățindu-l cu cunoștințe alese, înăl-
țându-l în simțămintele naționale și petrecându-l.

Dați-l, ca pe o carte de folos, în mâna între-
gului tineret din comună, ca și prin asta să
stărnăți dragostea de cetit la toți!

Prețul: numai 18 or. (36 fil.) de unul. Celor
ce iau mai multe, pentru a le vinde, ca să aibă
și ei ceva pentru osteneală, și trimit banii pen-
tru dela 12 în sus, li-să dă cu numai 11 cr.
(22 fil.) unul, având a-și plăti ei posta la scoa-
tere. Ceice cer pachete, fac bine de trimit în-
nainte și *banii de porto* (cei de aproape 30 fil.
de pachet, cei din depărtări 60 fil. de pachet),
că de nu, la scoaterea pachetului plătesc: porto
îndoit.

Dela 5—10 ex. e cu 13 cr. (26 fil.) unul, că
la acestea trebuie să se plătească posta la
predare.

Cereți-l la:

Administrația „Libertatea” Orăștie (Szászváros).

Se află și la *Librăria ziarului „TRI-*
BUNA” din ARAD.

Gmeiner E.

fabrică de curele pentru mașini.
BRASSO.

Din cea mai bună piele de curele.

Mai multe feluri de curele
de cusut și de legat în cea
mai bună calitate.

Curele de mânat din prima
calitate de piele.

Preț-curent și modele se trimit
după dispoziția on. public.

O rugare modestă, care nu vă costă nici
o oboseală, dar administrației ziarului nostru
poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la
cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere
sau cumpărare să se provace că adresa firmei e
cetit-o în Tribuna.

708 sz. 1908 végrh.

Árverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX.
t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. törvényszéknek 1908. évi
9878. sz. végzése következtében Papp Vazul
ügyvéd által képviselt „Victoria” takarékos és hit-
intézet javára 1300 K s jár erejéig 1908. évi
aug. hó 24-én foganatosított kielégítési végre-
hajtás útján lefoglalt és 4060 K, becsült követ-
kező ingóságok, u. m.: levak, buza, sertések
stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíró-
ság 1908. évi V. 307/2 sz. végzése folyán 1300 K
tőkekövetelés, ennek 1907. decz. hó 22 napjától
járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen
205 K bíróilag már megállapított költségek erejéig,
Ottlakán 1908. évi decz. hó 14-ik napjának d. e.
9 órája Székudvaron ugyan azon napon d. u.
3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni
szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivat-
nak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881.
évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében kész-
pénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szük-
ség esetén becsáron alul is fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat
mások is le- és felülfoglaltatják és azokra ki-
elégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az
1881. évi XL. t.-c. 120. §. értelmében ezek ja-
vára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn, 1908. évi nov. hó 27. napján.

Balassa Béla
kir. jbr. végrehajtó.

ADOLF HANECKER

„ DEPOZIT DE CAFEA DIN FIUME. ”

Timișoara, (suburbiul Iozefin).

Piața Scudier Nr. 7.

Oferă franco pentru orice stațiune
poștală cu ramburs:

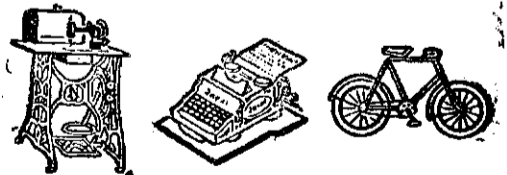
1 kgr. Rio	f. 1.20
1 » Domingo mărgea	f. 1.30
1 » Cuba	f. 1.40
1 » Mexico	f. 1.50
1 » Java	f. 1.60
1 » Mocca	f. 1.60

Pentru înleznirea distribuției cafeniei să
trimite și în pachete de câte 1 kgr. și de
câte jumătate de kgr.

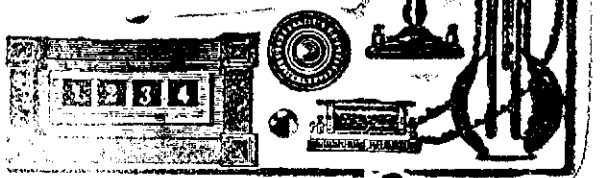
Körmendi Mihály

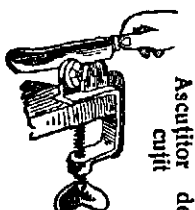
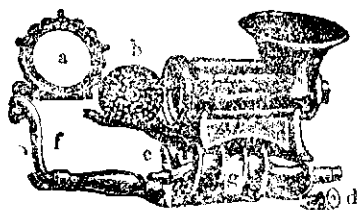
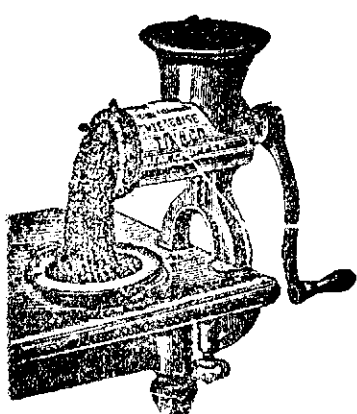
mehanic și electrotehnic

Cluj (Kolozsvár) Egyetem-u. 1.

Fabrică și repară aparate pen-
tru ingineri, aparate de școală
și fizice, mai departe sonerie
electrică de casă și aparate e-
lectrice medicinale, mașini de
cusut, de scris, biciclete. Ține
în deposit părți singuratic
pentru conducte electrice, bi-
ciclete și mașini de cusut.

Ascutitor de cuțit
Cor. 1-90

Părțile constitutive dela mașina de tocat carne.
a) Inel de capac, b) Disc găurit, c) Cuțit, d) Șirof
dela întorcător, e) Întorcător, f) Melciul, g) Taiș.
— Fiecare să capătă separat. —

Mașini de tocat carnea

Nr.	3	5	8	10	12	20	22	32	cu roată de repezit
taie pe minut	1/4	1/2	3/4	1	1 1/4	1 1/4	1 1/4	1 1/4	1 1/4 kg.
1 bucată cor.	3-40	4-10	5-70	6-80	6-50	11-40	10-40	20-60	

Fiecare mașină, prin introducerea unui umplător de cârnați se poate folosi cu umplător de cârnați. — 1 umplător de cârnați cor. — 46.

Cuțite de carne

sub garanție pentru fiecare bucată dela 56 până la 90 fileri
calitate bună dar fără garanție > 44 > > 68 >

Oțel-magnet-diamant de Dick

Nr. 99 intr. lung. 36 cm. cor. 4-70

Nr. 83 intr. lung. 29 cm. cor. 3-90

Nr. 123 intr. lung. 19 1/2 cm. cor. 1-60

Cuțit de împuns

Nr. 7 cu mânăre albe

Lungimea tăișului 6 7 8"

cor. 1-30 1-50 1-80

Cuțit de ucis

Nr. 8 plăsele poliite cu împunsătoare de aramă

Lungimea tăișului 4 1/2 5 5 1/2 6 7 8"

cor. 2-10 2-40 2-70 2-90 3- 3-40

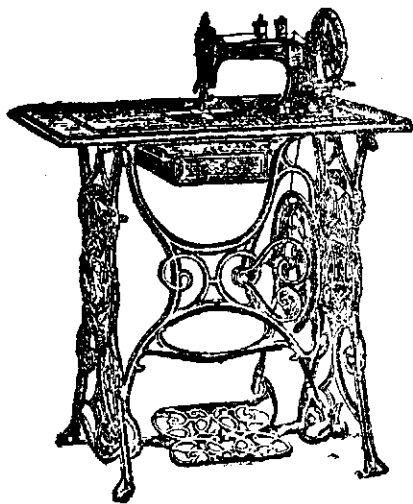
Cuțit de Dick

Oțelele și cuțitele Dick sunt fără seamăn, cele mai bune, ce le pot recomandă.

CAROL F. JICKELI
SIBIU ȘI ALBA IULIA

Mașini de cusut

»Singer« »Neumann« »Ble-solt« și »Loeke« cu suneică lungă, »Wettina« suneică groasă »Afrana« »Thonix« suneică roțișă, cu garanție de 5 ani și cu prețuri moderate se espediază prin comerciantul de ferărie

Oberth Vilmos

comersant de ferărie și magazin de mașini de economie.

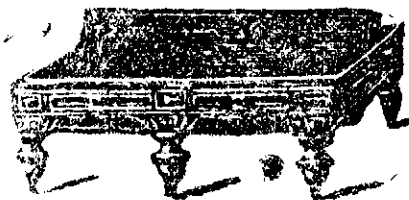
MEDIAȘ (MEDGYES).

Joan P. Popidan,

măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibiu.

Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școală, prăvăli și hiurouri, montează cafenele și restaurante.

Mai ales atrag atenția on.pr oprietari de cafenele și restaurante asupra atelierului meu de biliarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

AVIZI!

Avem onoare a aviză on. public precum și stimați clienți, că cu apropierea timpului de toamnă și iarnă

cele mai trainice și mai ieftine ghete

confectionate cu mâna, se pot cumpără la

Asociațiunea Călțunarilor

Szabadság-tér Nr. 14,
(la cisma roșie)

Aradi Czipészek Term. Szövetkezet

IUSTIN OLARIU
cond. societății.

Gunoiiul uscat de porc

e cel mai bun și mai ieftin gunoi.

Pe fermele de școală ale statului la vii și la economia pământului s'a dovedit de bun. In nenumărate moșii mari a oastatezului avut reșrabile.

Servește bucurous cu lămuriri, oferte de prețuri și scrisori de mulțumită.

Fabrica de uscat gunoi din Budapesta-Köbánya. — Budapest-Köbányai trágyaszáritó-gyár.

Budapesta, cercul IX., str. Ülői nr. 21.